

Microfinanțarea în Europa: Raportul sondajului 2020

Justyna Pytkowska

Rezumat executiv

Acest sondaj de ansamblu reprezintă un instantaneu al sectorului microfinanțării din 2018-2019, înainte de începerea pandemiei Covid-19. Cu toate acestea, întrucât datele au fost colectate în vara 2020, acest raport este publicat post-pandemie. Acest lucru conduce la un rezultat special, deoarece raportul poate fi privit ca reprezentând cele mai recente date disponibile despre sectorul european al microfinanțării înainte de a fi lovit de pandemie. Cu toate acestea, din acest motiv, raportul include de asemenea un capitol privind impactul preliminar al pandemiei în 2020.

Principalele constatări

În ceea ce privește **caracteristicile instituționale**, sectorul este realizat în principal din IMF-uri non-bancare (91%), care operează pe piață sub diverse forme. Europa de Vest are mai mulți furnizori bancari de microcredite, iar Europa de Est are mai multe Uniuni de Credit. Furnizorii de microcredite au aproximativ 11.000 de angajați direcți, dintre care 22% sunt voluntari, adesea parte din ONG-uri și bănci, în Europa de Vest. Există o diferență clară între sexe, cu 65% din personalul plătit fiind feminin, în special în cadrul cooperativelor și al Uniunilor de Credit. Caracteristicile instituționale au rămas în mare parte stabile, iar rezultatele nu diferă puternic față de sondajul anterior, ceea ce era de așteptat.

O majoritate (63%) de IMF-uri furnizează **servicii non-financiare**, în special în Europa de Vest. Instituțiile care furnizează împrumuturi personale au tendința adesea de a avea servicii de dezvoltare a clienților, de exemplu educație financiară. IMF-urile care nu oferă împrumuturi personale au tendința de a furniza servicii de dezvoltare a afacerii (de ex., mentorat, consultanță). Numai 28% dintre IMF-uri folosesc canale digitale pentru furnizarea serviciilor nefinanciare, iar acestea sunt, în majoritate, IMF-uri mari. În general, această ediție a sondajului confirmă importanța serviciilor nefinanciare și trecerea la furnizarea digitală a acestor servicii cheie sau cel puțin a unei părți a acestora.

Atât portofoliul microîmprumuturilor, cât și numărul de entități

Aceasta este cea de-a 9-a ediție a acestui sondaj de ansamblu pentru Rețeaua Europeană de Microfinanțare (REM) și a treia oară când a fost realizat în colaborare cu Centrul pentru microfinanțare (CMF). Colaborarea dintre aceste două rețele permite ca sondajul să acopere cea mai mare parte a sectorului european al microfinanțării, furnizând cel mai complet set de date disponibil la acest moment.

Studiul a acoperit 143 de instituții din 29 de țări și se bazează pe date pentru perioada 2018-2019.

Împrumutate active au manifestat o tendință în creștere, care a avut ca rezultat o **expansiune semnificativă a dimensiunii sectorului**, aliniată cu rezultatele sondajului anterior. În 2019, numărul total al entităților împrumutate active a fost de 1,26 milioane (+14% față de 2018) cu un portofoliu al microîmprumuturilor brute depășind 3,7 miliarde EUR (+15%). Un procent mare al portofoliului este deținut de un număr mic de furnizori. Împrumuturile pentru afaceri constituie 55% din portofoliul total al microîmprumuturilor, iar împrumuturile personale constituie 45% din portofoliu. Segmentul împrumuturilor personale a cunoscut o creștere mai mare (23%) decât segmentul împrumuturilor pentru afaceri (12%). Această creștere urmează același tipar respectat în anii anteriori, piața crescând și maturizându-se anual. Creșterea consecventă a împrumuturilor personale merită evidențiată, întrucât acestea sunt în majoritate folosite pentru nevoile familiei și doar 13% sunt folosite pentru dezvoltare profesională. Acest aspect este remarcabil în special datorită lipsei politicii cadru pentru aceste nevoi în creștere.

Caracteristicile împrumuturilor au rămas, de asemenea, relativ stabile în comparație cu alți ani. Microîmprumuturile pentru afaceri sunt, în medie, mai mari, cu maturitate mai lungă și DAE mai scăzută în comparație cu împrumuturile personale. DAE variază substanțial, în funcție de tipul de instituție și regiune. IFN-urile și IMF-urile din Europa de Est percep cele mai ridicate rate ale dobânzilor.

În ceea ce privește **obiectivele sociale**, incluziunea financiară rămâne obiectivul principal al operațiunilor IMF, ilustrând o viziune stabilă pentru sector. Femeile și populația rurală reprezintă cele două grupuri țintă principale. O treime din instituții prioritizează de asemenea minoritățile etnice/îmigranții/refugiații.

Performanța financiară a majorității instituțiilor rămâne în stare bună: 76% din instituții sunt auto-sustenabile din punct de vedere operațional. Sondajul a măsurat tendințele pentru câteva variabile financiare, care sunt dezvoltate în continuare, în raport.

În ceea ce privește **finanțarea**, fondurile împrumutate pe termen lung rămân sursa principală de finanțare a portofoliului împrumuturilor. Valoarea totală a finanțării necesare este de 800 milioane EUR, cu valoarea medie de 7,6 milioane EUR. Necesarul agregat de finanțare este mai ridicat pentru Europa de Est (482 milioane EUR) față de cea de Vest (356 milioane EUR). În ambele regiuni, cea

Principalele constatări în perspectivă

În general, rezultatele reflectă o creștere constantă a sectorului microfinanțării

în ultimii doi ani. Creșterea totală a rămas ridicată în ceea ce privește dimensiunea portofoliului și noii clienți în timp ce misiunea socială a sectorului și caracteristicile organizaționale au rămas în mare măsură neschimbate. Observăm unele diferențe între Europa de Vest și cea de Est însă în general există mai multe asemănări decât

Impactul anticipat al pandemiei covid-19

Așa cum s-a menționat anterior, este imposibil să privim un instantaneu al perioadei 2018-2019 fără a confirma că viitorul imediat al sectorului va fi influențat drastic de Covid-19. În timp ce am colectat date pentru acest raport, am realizat câteva interviuri cu IMF-uri, ca exercițiu și pentru determinarea zonelor celor mai probabil de a fi influențate de criză.

În ciuda pandemiei, majoritatea IMF-urilor percep situația ca fiind bună. Aproape 70% dintre IMF-uri se consideră ca fiind într-o situație bună, în timp ce doar 6% și-au evaluat situația ca rea. Principalele provocări identificate de către IMF-uri sunt asociate cu volatilitatea venitului clienților precum și capacitățile digitale și financiare scăzute ale clienților. Provocările externe au fost mai puțin acute, cu accesul la finanțare și interferențele politice ca fiind cele mai frecvente îngrijorări.

¹ Microfinanțarea în Uniunea Europeană: Analiza pieței și recomandările pentru opțiuni de livrare în 2021-2027

mai ridicată creștere este pentru finanțarea datoriilor. În plus, IMF-urile din Europa de Vest caută mai multe subvenții și garanții decât IMF-urile din Est. Principalele provocări pentru accesarea finanțării necesare le reprezintă indisponibilitatea finanțării (41% din IMF-uri), lipsa garanțiilor pentru acoperirea riscurilor (38% din IMF-uri) și prețul finanțării (37% din IMF-uri). Patru cincimi dintre instituții nu se confruntă cu provocări la accesarea finanțării.

În ceea ce privește **tendențele recente**, am constatat că multe IMF-uri s-au implicat în tehnologii verzi, cu 16% dintre IMF-uri dedicate produselor de împrumutare eficiente energetic. În plus, 23% dintre instituții planifică să introducă mai multe asemenea produse în viitor. Majoritatea furnizorilor au soluții digitale pentru a sprijini clienții în timpul ciclului de viață al împrumutului, cu IMF-urile la scară mai mică având la dispoziție instrumente digitale mai puțin sofisticate. Aproximativ jumătate dintre respondenți planifică să introducă noi soluții digitale în următorii trei ani.

diferențe.

Comparând furnizarea de microcredite în 2019 (3,7 miliarde EUR) cu deficitul financiar anual estimat de 12,9 miliarde EUR propus de o publicație de analiză a pieței a Comisiei Europene, în mai 2020¹ (bazat pe cererea nesatisfăcută), **putem concluziona că sectorul are încă oportunități substanțiale de creștere înainte de a deservi total piața.**

IMF-urile sunt optimiste în privința viitorului: mai mult de jumătate dintre instituții consideră că posibilitățile de afaceri se vor îmbunătăți în următoarele 12 luni. Impactul restricțiilor de deplasare din martie-aprilie 2020 a fost sever la început, din cauza bruscheții și severității restricțiilor, însă în timp, majoritatea instituțiilor au găsit moduri de asigurare a supraviețuirii afacerii și continuității operațiunilor. IMF-urile care operează într-un mediu cu susținere guvernamentală puternică pentru micro-întreprinderi și întreprinderi mici au resimțit mai puțin impactul pandemiei, la fel și IMF-urile cu parteneri puternici și părți implicate care le susțin.

Instituțiile care și-au finalizat transformarea digitală s-au putut adapta mai ușor la cerințele de siguranță și au fost pregătite în mai mare măsură să folosească instrumente digitale pentru comunicarea cu clienții, procesarea împrumuturilor și implementarea opțiunilor pentru muncă la distanță.

With contribution
by EIF

European
Commission

EUROPEAN
MICROFINANCE
NETWORK

MICROFINANCE CENTRE

This publication has received financial support from the European Union Programme for Employment and Social Innovation "EaSI" (2014-2020). For further information please consult: <http://ec.europa.eu/social/easi>

The information contained in this publication does not necessarily reflect the official position of the European Commission and European Investment Fund.